

MİLLİYETÇİ FİKİR DERGİCİLİĞİ

Editör
AHMET ŞAHİN

Ahmet Şahin

1998 yılında Osmaniye'nin Bahçe ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Gaziantep'te tamamladı. 2016 yılında Necip Fazıl Kısakürek Anadolu Lisesi'nden, 2021 yılında ise Gaziantep Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nden mezun oldu. 2024 yılında Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkiye Cumhuriyeti Ana Bilim Dalı'nda başladığı yüksek lisansını tamamladı. Kuruluşundan beri *Çelebi* dergisinin genel yayın yönetmenliği görevini yürütmektedir.

Yazar, 2025 yılı *Türk Ocakları Yusuf Akçura Basın Yayın Armağanı*'na layık görülmüştür.

Yayımlanmış Eserleri:

Unutulmaya Yüz Tutmuş Ağır Adımlı Bir Yürüyüş: Mehter Dergisi (1964-1965), (Post Yayınları, İstanbul, 2022); *Geleneksel Türk Masalları* (Ortak Yazarlı), (Drama Yayınevi, Kahramanmaraş, 2022); *Milliyetçi Fikrin Sesi: Türkçü Dergiler* (C. I, Ortak Yazarlı, Bozkurt Yayınları, İstanbul, 2022); *Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Devlet Arşivi Belgeleri Işığında Ayıntab-II: İskân ve Göç* (Ortak Yazarlı, GKAM Yayınları, Gaziantep, 2023); *Cebel-i Bereket Vilâyeti (Değerlendirme, Transkripsiyon, Tıpkıbasım, Sözlük)* (Okur Kitaplığı Yayınları, İstanbul, 2023); *Galip Erdem: Adanmış Bir Ruh (Hayatı, Mücadelesi ve Eserleri)* (Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2024, 3. Baskı); *Nehir Söyleşileri-I: "Bilmeden Tarih Olmuşuz" F. Bilge Kazaz* (GKAM Yayınları, Gaziantep, 2025); *Türk Medeniyet Tarihimizden Notlar: Çelebiye Söyleşiler* (Ortak Yazarlı, Post Yayınları, İstanbul, 2025); *Büyük Türkiye'nin Mütefekkiri: Dünder Taşer'in Asırlık İzleri - Doğumunun 100. Yılına İthafen-* (Ortak Yazarlı, Töre Devlet Yayınları, İstanbul, 2025)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	13
MİLLİYETÇİ FİKİR DERGİCİLİĞİNE GENEL BİR BAKIŞ <i>Ahmet Şahin</i>	15
ÜMÎD MECMÛASI'NA DAİR <i>İbrahim Daş</i>	25
BADİYE: BUGÜN TÜRK LÜK İÇİN NE YAPTIK? <i>Sena Baykal</i>	40
<i>Bâdiye'nin Kronolojik Fihristi</i>	52
DİYARBAKIR'DAN YÜKSELEN SES: <i>KÜÇÜK MECMUA</i> DERGİSİ <i>Mirza Polat</i>	61
İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI YILLARINDA TÜRKÇÜ-MİLLİYETÇİ FİKRİN SESİ: <i>ÇINARALTI</i> DERGİSİ <i>Necati Tonga</i>	72
TÜRK KÜLTÜR BİRLİĞİ DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANI: <i>TÜRK AMACI</i> DERGİSİ <i>Ahmet Şahin- Ali Gezginci</i>	92
<i>Türk Amacı'nın Kronolojik Fihristi</i>	105
1940'LI YILLARDA <i>TOPRAK</i> DERGİSİ <i>Mehmet Güldal</i>	109
27 MAYIS SONRASI TÜRKÇÜ BİR DERGİ TEŞEBBÜSÜ: <i>MİLLÎ YOL</i> <i>Ömer Burak Sert</i>	131
<i>MİLLÎ IŞIK</i> (1967-1971) <i>Sena Baykal</i>	173
<i>Millî Işık'ın Kronolojik Fihristi</i>	205
TÜRK MİLLİYETÇİSİ BİR DERGİ OLARAK <i>TÜRK YOLU</i> : FİKİRLERİ, DURUŞU VE AKTÜEL KİMLİĞİ <i>Mehmet Kürşad Yavan</i>	243

MİLLİYETÇİ FİKİR DERGİCİLİĞİ

Milliyetçi Fikrin Sesi: Türkçü Dergiler' den sonra **Milliyetçi Fikir Dergiciliği** de bilgisayarıma düştü. Ahmet Şahin'in editörlüğünde çıkan dergide milliyetçi dergilerle ilgili on kadar araştırma var.

Dergiciliğin Türk edebiyat tarihinde de Türk düşünce tarihinde de ne kadar önemli olduğunu belirtmeye gerek yok. Bir zamanlar, mavi kapaklı *Türk Kültürü* dergisinde Fethi Tevetoğlu'nun Türkçü dergilerle ilgili yazıları çıkardı. Arka arkaya çıkan bu yazıları nasıl da merakla okurdum. Sonra Necmettin Sefercioğlu'nun *Yeni Orkun*'da çıkan yazıları.

Hangi yıllar olduğunu hatırlamıyorum, bu tür yazılarla tatmin olmamış, Millî Kütüphane'ye dalmıştım. Hasan Ferit Cansever'in 1942'de çıkardığı *Türk Yurdu*'nu, 1940'ların ortalarında çıkan yarım gazete boyutundaki *Çınaraltı*'nı nasıl da heyecanla okumuştum. Neredeyse her yazıyı, her şiiri okuyordum. O tarihlerde kimler varmış, neler yazmışlar öğreniyordum.

Çınaraltı "Dilde, Fikirde, İşte Birlik" şiarıyla çıkıyordu. Atsız ve Nejdet Sançar da ara sıra yazıyor ve dergiye uğrayıp Orhan Seyfi ile sohbet ediyorlardı. Sançar'ın sonradan kitaplaşan *Türk-İtalyan Savaşları* da galiba *Çınaraltı*'nda çıkmıştı.

Dergiciliğin edebiyat tarihimizdeki önemini bilen meslektaşım Nazım Hikmet Polat işi akademik seviyede ele almış ve özellikle eski harflerle çıkmış dergiler üzerinde tezler yaptırmıştı. Daha sonra da başka meslektaşlarımız benzer tezler yaptırdılar. Nitekim bilgisayarımdaki bazı yazılar da böyle tezlere dayanıyor.

Fikir ve edebiyat dergilerinin tıpkıbasım olarak çıkması çok yararlı olur. Bazıları da zaten tıpkıbasım olarak yayınlandı. Şimdi artık bir de genel ağ ortamı var. Millî Düşünce Merkezi'nin Ülkü-net sayfasında da birçok milliyetçi dergi genel ağa yüklenmiş durumda.

Kitaptaki ilk yazı bir genel değerlendirme: “Türkiye’de Fikir Dergilerine Genel Bakış”. Yazar da kitabın editörü Ahmet Şahin.

Elinizdeki kitapta (artık böyle diyebilirim çünkü bilgisayarımdaki kitap yakında sizlerin de eline basılı olarak ulaşacak.) ilk üç yazı 1919-1923 yılları arasında çıkan üç dergiye ait: *Ümid*, *Badiye*, *Küçük Mecmua*.

Gökalp’in *Küçük Mecmua*’sını Türkçü olan herkes bilir. Millî Mücadele yıllarında Diyarbakır’dan yükselen Gökalp’in sesi bu dergi sayesinde İstanbul ve Ankara semalarında hemen yankılanıyordu.

Ümid dergisini çok iyi bilmiyordum. 1919-1921 arasında 22 sayı çıkmış bu derginin şair kadrosunda kimler yok ki: Faruk Nafiz, Orhan Seyfi, Yusuf Ziya, Halit Fahri, Nazım Hikmet, Vâlâ Nurettin, Halide Nusret, İbrahim Alaattin, Necmettin Halil...

Badiye’yi hiç duymamıştım. Nasıl duyabilirdim ki? Dergi 1919’da Mısır’daki esir kampında bulunan askerlerimiz tarafından çıkarılıyormuş. Dergi adının altında ikinci başlık olarak ne yazıyor dersiniz: “Bugün Türklük İçin Ne Yaptık?”

Türk kimliği üzerinde ileri geri konuşmaların edildiği bugünden 105 yıl geriye bakınca bir esir kampındaki subaylarımızın kalplerinin nasıl Türklük ile çarptığını ve Cumhuriyetimizin niçin Türk kimliği üzerine kurulduğunu anlıyoruz.

Esir kampında sadece dergi çıkarmıyorlar, temsiller de sahneye koyuyorlar. Kütüphane Heyeti oluşturuyorlar ve heyeti seçimle ibra ediyorlar, yeniden seçim yapıyorlar. Aman Allah’ım, böyle günler mi yaşamıştık! Dergiciliğin ne kadar önemli olduğunu sanırım bu örnek bize çok iyi anlatıyor.

Dördüncü araştırma ile 1940’lara geliyoruz: *Çınaraltı, Türk Amacı, Toprak*. Benim de kütüphaneye gidip büyük heyecanla karıştırdığım *Çınaraltı*’nı özlemişim.

1942-1943 yıllarında çıkan *Türk Amacı* benim sevimli hocam Ahmet Caferoğlu’nun eseri. Bu eserden Türkoloji tarihinin o dönemini de izlemek mümkün. Tıpkıbasımı da yapılan dergide Togan, Caferoğlu gibi büyük Türkologların araştırmaları olduğu gibi o dönemde henüz genç olan Fahrettin Kırzioğlu, Sadettin Buluç gibi hocaların da yazıları var.

Toprak dergisinin ilk dönemi (1945-1948) hakkında hiçbir fikrim yokmuş veya unutmuşum. Ben 1960'ların ilk yarısında ki *Toprak* dergisine daha İzmir'de iken abone olmuştum. Darendelioğlu'nun çıkardığı küçük kitapçıkları da ediniyordum. 1963'te İstanbul'da Türkoloji öğrenimime başladığımda hemen Toprak yazıhanesine -matbaasına mı demeliyim?- gitmiş ve İlhan Egemen Darendelioğlu ile tanışmıştım. Darendelioğlu'ndan başka ancak iki kişinin oturabileceği bu mekâna sık sık giderdim. Tabi iki kişiden fazla olunca da ayakta kalırdık.

Toprak 1945-1948 arasındaki birinci döneminde meğer Adana'da çıkmış ve Anadolu'cu bir görüşe sahipmiş. Hatta Darendelioğlu, Turancılığa karşı yazı da yazmış. Buna şaşırdım çünkü ben onu tanıdığımda o bir Turancı idi. Türkçüler Derneği'nin de ilk kurucularındandı.

Millî Yol ile 1962'ye geliyoruz. Bir yıl boyunca devam eden bu haftalık dergiyi, İzmir'den takip ediyor, satır satır okuyordum. Dergiyi çıkaran İsmet Tümtürk çok sağlam bir üsluba sahipti ve bütün haber yazılarını ya yazıyor ya gözden geçiriyordu. 1950'lerde çıkan haftalık *Orkun* da Tümtürk'ün eseridir.

Millî Yol, Ankara'daki aylık *Orkun*la birlikte sürgünden dönecek olan Alparslan Türkeş'in hazırlığını yapıyordu. Türkeş'in Hindistan'dan gönderdiği Menderes ve arkadaşlarının asılmasıyla ilgili mektubu yayınlamış ve sıkıyönetim tarafından hemen toplatılmıştı. Atsız'ın her sayıda yazısı yoktu fakat onun yazılarını nasıl da ipe çekerdik.

1967-1971 arasında çıkan *Millî Işık*. Türkçü dergiler tarihinde Altan Deliorman'ın özel bir yeri olmalı. Bu dergiyi de o çıkarıyordu. Ve biz onun adını daima Necati Bozkurt'la birlikte görüyorduk.

Son araştırma 1969'da 22 sayı çıkan *Türk Yolu* ile ilgili. Yırım gazete boyutunda çıkan bu dergiyle en çok Ahmet Bahar ve Yaşar Aksoy ilgileniyordu. Rahmetli dostum Dursun Yıldırım da burada yazıyordu. Fikir dergisinden çok bir siyaset dergisiydi ve CKMP / MHP'nin milliyetçi-toplumcu bir çizgide yürümesi gerektiğini işliyordu.

Makaleleri yazan çoğu genç meslektaşlarımı kutlarım. İyi bir iş başarmışlar. Kitabı elinize alınca adlarını göreceksiniz. Araştırmalara yerleştirdikleri tablolar, şemalar ve görseller çok yararlı ve kullanışlı. Ahmet Şahin’e aşk olsun! Aşk olsun, Azerbaycan Türkçesinde “bravo” demektir. Daha güzel değil mi?

Türk milliyetçileri Türkçülüğün tarihini öğrendikçe daha iyi milliyetçi olacaklar. Haydi şu kitaptan işe başlayalım.

Ahmet B. Ercilasun

14.06.2025

BADİYE: BUGÜN TÜRK LÜK İÇİN NE YAPTIK?*

*Sena Baykal***

Belirli aralıklarla ve birden fazla sayı yayımlanmak niyetiyle çıkarılan süreli yayınlar, aynı zamanda herhangi bir alandaki boşluğu doldurmak iddiasını taşır. Dolayısıyla birçok alanda olduğu gibi edebiyat araştırmaları/araştırmacıları için de birinci dereceden kaynak hükmünde olan süreli yayınlar; bünyelerinde roman, tiyatro, hikâye gibi çeşitli türden edebî metinler ve isimleri bugüne ulaşamayan birçok edibi barındırırlar. Bunun yanı sıra süreli yayınların belki de en önemli özellikleri kendi zamanlarının güncel meseleleriyle dolu olmalarıdır. Öyle ki Türk tarihine bakıldığında en köklü değişikliklerin yaşandığı Tanzimat Hareketi dahi doğrudan doğruya süreli yayınlar üzerinden yürütülen bir *fikir* hareketi olmuştur. Fikir akımlarının süreli yayınlar vasıtasıyla gerçekleştirilmesi demek sosyal, edebî, fikrî, kültürel, siyasi olayların izinin de onlara yansması demektir. Tanzimat Fermanı'nın ilanından sonra hayatımıza giren süreli yayınlar, II. Meşrutiyet'le ivme kazanmış, Mütareke Dönemi'nde yaşanan bütün zorluklara rağmen varlıklarını sürdürmeyi başarabilmiştir. Bu süreç devam ederken sadece Osmanlı Devleti sınırları içinde süreli yayın faaliyetlerinin sürdürülmesiyle yetinilmemiş, farklı coğrafyalarda da yazı ve yayım faaliyetleri etkin bir şekilde yürütülmüştür. Mısır belki de bu mekânların en başında sayılabilir. Jöntürklerin burada kendilerini matbuat âlemine dâhil etmelerinin yanında, I. Dünya Savaşı'nda çeşitli cephelerde esir alınan Türk askerleri de 1919-1920 arasında, İngilizler tarafından

* Bu çalışma *Mısır Kamplarındaki Türk Esirlerin Çıkarıldıkları Süreli Yayınlar -İnceleme, Dizin, Seçilmiş Metinler-* adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

** Öğr. Gör., Polis Akademisi Yabancı Diller ve Türkçe Öğretimi Bölümü, Ankara, senabaykal16@gmail.com

esir olarak tutuldukları kamplarda süreli yayınları bir iletişim aracı olmanın ötesine taşıyıp âdeta hayata onlarla tutunmuşlardır. Bu süreli yayınlar da kendi ölçekleri içinde değerlendirildiğinde tıpkı Osmanlı sivil matbuatının süreli yayınlarındaki içerik gibi kamp hayatını yansıtacak psikolojik, sosyolojik, siyasi, edebî ve kültürel içerikle doludur. Bunun en iyi örneklerinden biri Kuvesyna Esir Kampı'nda “Bugün Türklük İçin Ne Yaptık?” altıyazısıyla çıkan *Badiye*'dir. Söz konusu süreli yayının kataloglarda tespit edilen ilk nüshası 31 Teşrin-i evvel 1335 [Ekim 1919] tarihli 2. sayıdır. Ancak günlük bir gazete olduğunu belirttiğinden söz konusu süreli yayının okuyucusunun karşısına ilk çıktığı tarihin 30 Teşrin-i evvel 1335 [Ekim 1919] olduğu tespit edilebilir. 60. sayısı ise kütüphanelerde tespit edilen son sayıdır. Bu durumu *Badiye* şu cümlelerle ifade ederek okuyucusuna veda eder:

Vatana kavuşmak dakikalarının takarrübü, Bâdiye'ye de diğer arkadaşları gibi tatil-i neşriyât lüzûmu hissettirmiştir. Şanlı curaları arasında iki aydan fazla müddet bizi vesâyet-i istihbâriyenin mahdudiyet ve mahfûziyetine rağmen müsellemen neşredilmiş gazetemiz, bugün son nüshasının tab'ı için vatan uğruna merdanesini çevirirken vazifesini tamamen yaptığına kâni' ve mutmâ'indir.¹

Başlık klişesinin sağ tarafında “Mesleğe muvafık her nev-i evrak-ı varide derç olunur” yazmaktadır. *Badiye'nin* aylık abone bedeli on üç kuruş, tek bir sayısının bedeli ise yirmi para olarak yine başlık klişesinin sol tarafında belirtilmiştir. Söz konusu süreli yayının idarehanesi ise “D Kampı”ndadır. Mesul Müdürü ise Selahattin'dir. Ancak 20. sayıyla birlikte bu görevinden ayrıldığını *Badiye*'de sayfalarındaki bir ilan ile şu şekilde açıklar: “Esbâb-ı zaruriye binan *Bâdiye* gazetesini tamâmen hey'et-i idâriye devrettim. Hiçbir hususta alâkâmın mevcûd olmadığını beyân ediyorum.”²

1 “Son Nüsha”, *Badiye*, No: 60, 21 Kânûn-ı evvel 1335 [Aralık 1919], s. 1-2

2 “Muhterem Kari'in”, *Bâdiye*, No: 20, 18 Kânûn-ı sâni 1335 [Kasım 1919], s. 3.

Bâdiye'nin başmakaleleri genellikle Feridun Fikri imzasıyla yayımlanır. 24. sayıdan sonra süreli yayın yönetimi tarafından ilk sayfanın ilk yazısı “Bugün Türklük İçin Ne Yaptık?” başlığını taşır. Bazı sayılarda sadece bu soruya yer verilirken bazılarında burada çeşitli meselelere değinilir. Bu politikanın uygulanmasının gerekçesini *Badiye Yönetimi*, Yunanlıların İzmir’i işgal ettikten sonra bir de üniversite kurmaya teşebbüs etmeleri üzerine ülkenin içinde bulunduğu bu “cenabet” durumlara düşmesinin sebeplerini tespit edebilmek için “Bugün Türklük İçin Ne Yaptık?” sorusunun her sayının başlık altı ibaresi (motto) olarak verilmesini gerekli gördüğünü açıklamıştır.³

Bâdiye'nin 24. Sayısının Kapağı

3 “Bugün Türklük İçin Ne Yaptık?”, *Bâdiye*, No: 24, 22 Kânûn-ı sâni 1335 [Kasım 1919], s. 1.